



Länsstyrelsen
Västerbottens län

Bilaga 2. till "Förordnande om bildande av naturreservatet Vorrberget".

SKÖTSELPLAN

Datum
2006-11-24

Beteckning
511-10479-2000 ¹⁽⁸⁾

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET VORRBERGET I VINDELNS KOMMUN

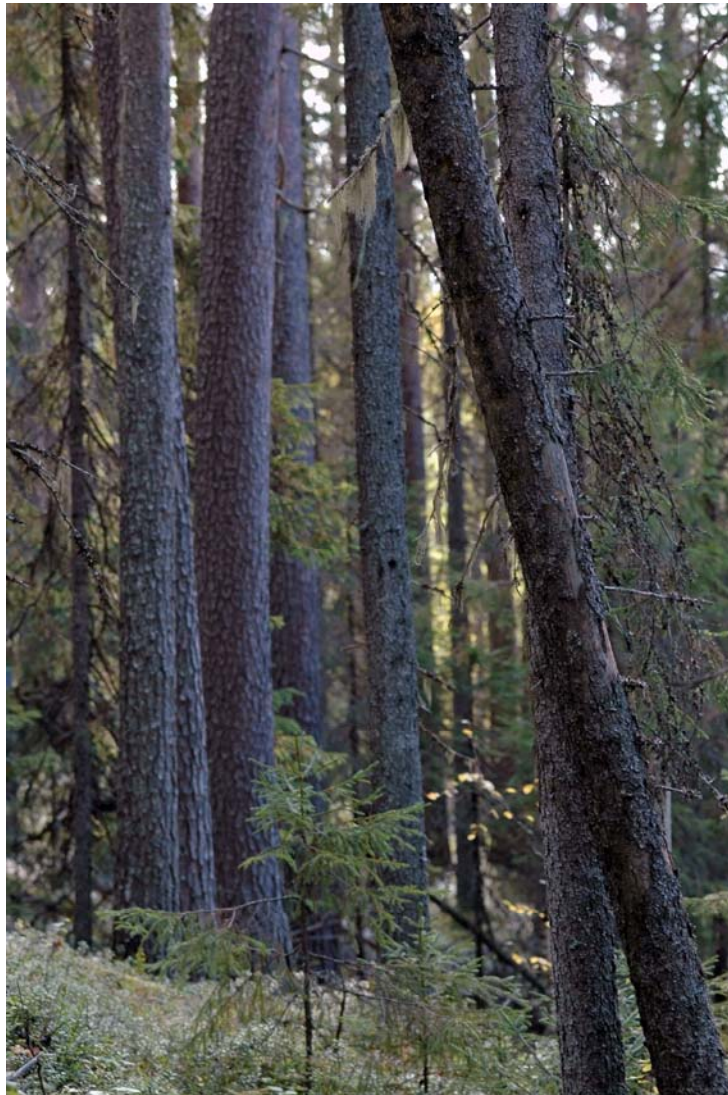


Foto © Andreas Garpbring/Länsstyrelsen

Länsstyrelsen i Västerbottens län
Storgatan 71B
901 86 Umeå
Växel: 090-10 70 00

Skötselplan för naturreservatet Vorrberget

(3 bilagor)

Innehållsförteckning

1. Syftet med säkerställande och skötsel

2. Beskrivning av objektet

- 2.1 Administrativa data
- 2.2 Allmän beskrivning av området

3. Indelning i skötselområden

- 3.1 Skogsmark med fri utveckling

4. Riktlinjer och åtgärder för skötselområden

- 4.1 Skogsmark med fri utveckling
 - 4.1.1 Kvalitetsmål
 - 4.1.2 Skötselåtgärder
 - 4.1.3. Skogsmark som ska restaureras

5 Friluftsliv

- 5.1 Anläggningar och information för friluftslivet
 - 5.1.1 Kvalitetsmål
 - 5.1.2 Skötselåtgärder

6. Övriga anläggningar

7. Nyttjanderätter

8. Utmärkning av gränser

9. Tillsyn och uppföljning

10. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Bilaga 1: Karta över naturtyper
Bilaga 2: Karta över skötselområden
Bilaga 3: Karta över friluftsanordningar

1. Syftet med säkerställande och skötsel

Syftet med säkerställande och skötsel av reservatet är att bevara områdets ursprungliga karaktär av naturskog och dess biologiska mångfald genom att skydda, återställa och nyskapa värdefulla naturmiljöer. Naturskogsstrukturer som död ved, gamla träd och god skiktning skall bibehållas, utvecklas och återskapas. Inom ramen för ovan angivna syften ska reservatet dessutom kunna nyttjas för rörligt friluftsliv, undervisning och forskning.

2. Beskrivning av naturreservatet

2.1 Administrativa data

Namn	Vorrberget
Skyddsform	Naturreservat, nr: 24002173
Kommun	Vindeln
Läge	Ca 4 km V Vindeln
Ekonomisk karta	21J 5h
Mittkoordinat	X: 1685922, Y: 7125947
Naturgeografisk region	30a: Norrlands vågiga bergkullterräng med mellanboreala skogsområden
Gräns	Reservatets gräns framgår av bifogad karta
Markägare	Staten genom naturvårdsfonden
Fastighet	Degerfors 5:18
Förvaltare	Länsstyrelsen i Västerbottens län
Totalareal	55 ha
Areal produktiv skog	48 ha
-vatten	0 ha
- skyddad prod. skog	48 ha
Naturtyper	- Hällmarkstallskog (2.1.1.1) 7,5 ha - Tallskog av lingonris-typ (2.1.1.4) 6,8 ha
<i>klassificering enligt "Vegetationstyper i Norden", 1994</i>	- Granskog av blåbärsris-typ (2.1.2.1) 26,8 ha - Granskog av lågombunks-typ (2.1.2.2) 10,6 ha - Sumpgranskog av ris-typ (2.1.2.3) 1,6 ha - Granskog av ormbunks-typ (2.1.2.5) 2,1 ha

2.2 Allmän beskrivning av reservatet

Vorrberget ligger 4 km VSV Vindelns samhälle. Området sträcker sig från ca 170-260 m ö h och består av Vorrbergets topp och relativt branta nordväst- och sydostsluttningar, samt ett flackare område i sydväst mot den södra bergfoten av berget Vålåkälén. Den lilla Vorrjärnbäcken avvattnar Vorrbergets västra delar söderut ner mot Kulbäcken som slutligen mynnar i Vindelälven. Topografin är relativt varierad, med både flacka partier och relativt branta skogssluttningar exponerade åt nordväst

och sydost. I nordvästsluttningen finns en större brant samt flera lodytor, småklippor och block. I sydostsluttningen finns flera ravinartade svackor med mellanliggande ryggar som löper ner genom sluttningen. Här och var finns blockrika svackor.

Berggrunden i området domineras av metagråvacka som till stor del omvandlad till sedimentådergnejs. Jordartsmässigt domineras områdets lägre liggande delar av sedimentära jordarter som sand och silt medan bergsluttningarna karakteriseras av moränmarker och områden med berg i dagen. Vissa delar av berget är tydligt svallade, i andra delar är moränen relativt finjordrik. Vorrbergets högsta del är beläget över högsta kustlinjen varför det tunna jordtäcket på toppen aldrig påverkats av havets svallningar. Närmast under högsta kustlinjen finns kalspolade berghällar och ett svalt moräntäcke. Gränsen mellan den osvallade och svallade marktypen är delvis mycket skarp och framträder tydligt i terrängen.

Skogen i Vorrbergets naturreservat är mycket lite påverkad av sentida skogsbruk och uppvisar alla typiska karaktärer för en biologiskt värdefull naturskog, såsom olikåldrighet och rik förekomst av gamla träd, torrträd och lågor. Hänglavar draperar de gamla granarna, främst förekommer garnlav, manlav och storvuxna skägglavar. Av vedsvamparna förekommer arter som granticka och vedticka mycket allmänt. Därtill har en lång rad mer krävande arter hittats i området (se artlista i slutet av områdesbeskrivningen).

I Vorrbergets sydostsluttning växer en flerskiktad och olikåldrig granskog av frisk blåbärsristyp. Skogen är högre och virkesrik med ett stort inslag av grova träd. Ställvis är skogen tät och välsluten, ställvis öppen och mer gles. Fuktiga dråg med lågörter omväxlar med blockrika partier och torrare rissamhällen. Gamla överståndare av tall på uppemot 300 år finns spridda i sluttningarna tillsammans med enstaka björkar, aspar och sälgar. Torrträd och brutna stubbar förekommer allmänt i granskogen. Det finns också rikligt med lågor i olika nedbrytningsstadier. Ofta ligger lågor i flera lager på varandra. I stora delar av detta område saknar skogen huggningsspår förutom enstaka gamla stubbar från dimensionshuggningar i 1900-talets början. Högre upp i sluttningen övergår granskogen i ett talldominerat bestånd med skiktning till följd av inväxande gran. Många av tallarna i detta område är grova och spärrgreniga till följd av beståndets luckiga struktur. Längst upp på berget övergår tallskogen i mycket vacker hällmarksskog av lavtyp med upp till 300 år gamla tallar. Mängden död ved är lägre i tallskogen än i de grandominerade partierna till följd av kraftigare virkesuttag under dimensionshuggningsepoken, men torrträd och enstaka gamla tallågor förekommer spritt över hela området. Nordväst om bergstoppen vidtar ett blockrikt och brant parti med gott om små skuggade lodytor, klippblock och mindre rasbranter.

I områdets flacka västra delar och på bergets nordvästsluttning växer en högre grandominerad skog där huvuddelen av beståndet är på ca 180 år. I skogen finns inslag av björk och stor asp, samt spridda tallöverståndare på 200 – 250 år. Fältskiktet domineras blåbärsris med varierande inslag av lågörter. I detta område har skogen

utnyttjats intensivt för vedhuggning, vilket märks genom att mängden död ved är lägre här än i området i övrigt.

I den nedre delen av sydslutningen, längs Vorrjärnbäcken och i områdets sydvästra delar överväger sumpiga skogstyper. Längs Vorrjärnbäcken finns delvis rikare vegetation med inslag av högorter. Delar av detta område har stått orört under en längre tid varvid skogen utvecklat god skiktning och allmän förekomst av både stående och liggande död ved. I den norra delen av Vorrjärnbäckens dalgång finns ett mycket lövrikt skogsparti med stort inslag av grova, välväxta aspar.

En mindre del av bergets nordvästslutning utgörs av ett ca 10 år gammalt hygge.

Spår av äldre tiders skogsbränder förekommer över större delen av området, både som kolade gamla stubbar och som brandljud på några av områdets äldsta tallar. Brandspåren är tydligast i de talldominerade skogarna nära Vorrbergets topp, men enstaka stubbar och brandljudsförsedda tallar kan hittas i nästan hela området. Inslaget av äldre lövträd i områdets västra delar härrör troligtvis från det lövuppslag som kommit upp efter en omfattande brand som dragit fram över området.

Inga kända kultur- eller fornlämningar finns inom området.

Vorrbergets skogar har i mycket liten utsträckning påverkats av modernt skogsbruk, vilket gör området gynnsamt för många växter, svampar och djur som är beroende av miljöer med skoglig kontinuitet. Inom området har följande rödlistade arter och signalarter påträffats (hotkategori inom parentes): blackticka (VU), blodticka, doftskinn (NT), gammelgransskål (NT), gräddticka (VU), gränsticka (NT), harticka (NT), köttticka, lappticka (NT), rosenticka (NT), rynkskinn (NT), sprickporing (VU), stjärntagging (NT), tallticka, ullticka, violmussling (NT), violspindelskivling, blanksvart spiklav, brunpudrad nållav (NT), bårdlav, dvärgbägarlav (NT), liten aspgelélav (VU), kornig nållav, kortskaftad ärgspik, liten sotlav (VU), liten spiklav, lunglav (NT), skinnlav, stuplav, vedskivlav, violettgrå tagellav (NT), vitgrynig nållav, vit-skaftad svartspik, vulkanlav (DD), grönyxne, hässlebrodd, knärot, kärrfibbla, lapprånunkel, liljekonvalj, lundelm, ormbär, skogsfru (NT), torta, ögonpyrola, liten hornflikmossa (VU), nordlig fjädermossa, nordlig ulota, trubbflikmossa, vedflikmossa, vedtrappmossa (NT), gulbandad brunbagge (NT), mindre barkplattbagge (VU), reliktböck (NT), bivråk (VU), fjällvråk (NT), gärdsmyg, järpe, lavskrika (NT) spillkråka, tjäder, tofsmes och tretåig hackspett (VU).

3. Indelning i skötselområden

Nedan indelas reservatet i skötselområden utifrån gemensamma drag i naturtyp, utvecklingshistorik, dynamik och skötselbehov (se bilaga 2).

3.1 Skogsmark med fri utveckling

Skötselområdet omfattar hela reservatet och utgörs huvudsakligen av naturskogsartade skogar på frisk till blöt mark (bilaga 2, delområde 1). Dessa skogar innefattar såväl gransumpskogar, blåbärsgrenskogar, äldre barrblandskogar, lövrika blandskogar samt områden med hållmarkstallskogar. Mindre arealer inom skötselområdet utgörs av medelålders gallringsskogar och ungsskogar.

4. Riktlinjer och åtgärder för skötselområden

Här beskrivs generell inriktning av skötseln, kvalitetsmål, skötselplan samt skötsel- och restaureringsåtgärder med avseende på skötselområden.

4.1 Skog med fri utveckling

4.1.1 Kvalitetsmål

Skogen ska lämnas att utvecklas fritt vilket för merparten av skogsmarken innebär att inga aktiva skötselåtgärder ska vidtas.

Vid spontan skogsbrand kan skötselområdet tillåtas att brinna inom ramen för vad räddningstjänsten/brandförsvaret bedömer är acceptabelt ur säkerhetssynpunkt.

4.1.2 Skötselåtgärder

Skötseln innebär i huvudsak frånvaro av mänskliga ingrepp (bilaga 2, delområde 1A).

4.1.3 Skog som ska restaureras

Ett delområde på knappt 7 ha, i den nordvästra delen av reservatet, utgörs idag av ett ca 10 år gammalt hygge med granföryngring samt ett område med lövrik, ca 70 årig gallringsskog (bilaga 2, delområde 1B). I detta område ska initialt åtgärder vidtas för att påskynda skogens utveckling mot ett naturskogsartat tillstånd. På hygget ska lövuppkomsten gynnas genom röjning av barrträdsplantor. Röjningen ska genomföras på så sätt att den dessutom bidrar till att skapa ett mer luckigt och variationsrikt granbestånd. I gallringsskogen ska lövvärderna gynnas och död ved ska skapas genom exempelvis ringbarkning och fällning av barrträd.

5. Friluftsliv

Området nyttjas idag relativt frekvent i utbildningssyfte, för forskning och för friluftsliv. Speciellt används området i undervisningssyfte av olika universitetskurser. Det fortsatta nyttjandet av området bör stimuleras och ske på så sätt att områdets naturvärden långsiktigt bibehålls.

5.1 Anläggningar och information för friluftslivet

Nyttjandet av området som utflyktsmål för skolor och utbildningsmiljö för olika kurser främjas genom att en vandrings slinga anläggs i området. Den omarkerade vandringsstig som löper från skogsbilvägen i områdets västra del och upp till toppen av Vorrberget används som utgångspunkt vid anläggning av slingan. En rastplats med bänkar, eldstad och vindskydd anläggs på toppen av berget.

5.1.1 Kvalitetsmål

- En väl fungerande parkeringsplats ska finnas vid entrén till reservatet.
- Tre informationsskyltar med beskrivning av reservatet ska finnas, en stor skylt (A0) vid entrén till reservatet och två mindre skyltar (A3) vid rastplatsen på bergets topp respektive i reservatets sydöstra spets.
- En väl uppmärkt vandrings slinga ska finnas genom området.
- En rastplats med vindskydd, eldplats och bänkar ska finnas på toppen av Vorrberget.

5.1.2 Skötselåtgärder

Reservatet är lättillgängligt via den skogsbilväg som anlöper reservatets västra del från norr. Goda möjligheter till parkering finns vid skogsbilvägens vändplan, där även en informationstavla över reservatet placeras ut. Ytterligare reservatsskyltar placeras ut på toppen av Vorrberget och i reservatets sydöstra hörn. En vandrings slinga anläggs genom området, där befintligt stigsystem rustas upp, knyts samman med reservatsentrén och markeras i fält. En rastplats med vindskydd, eldplats och bänkar placeras ut på Vorrbergets topp. Förslag på placering av anläggningar presenteras på kartan i bilaga 3.

6. Övriga anläggningar

Inom reservatet finns inga övriga anläggningar.

7. Nyttjanderätter

Jakt får bedrivas av jakträttsinnehavare enligt gällande jaktlagstiftning och i enlighet med gällande reservatsföreskrifter. Einar Sandqvist innehar en personlig nyttjanderätt att med jordbrukstraktor använda befintlig traktorväg genom reservatet för åtkomst av fastigheten Nygård 1:98 enligt de angivelser som anges i Naturvårdsverkets köpekontraktet (Dnr 321-5160-04 NO)

8. Utmärkning av gränser

Reservatet ska hållas väl utmärkt enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar. Gränserna bör ses över vart 10:e år och målas om vid behov.

9. Tillsyn och uppföljning

Tillsynen av området utförs av naturvårdsförvaltaren och ska dokumenteras skriftligt. Tillsynen innefattar, utöver en besiktning av att reservatsföreskrifterna efterlevs, även alla anläggningar, utmärkningar och skyltar inom reservatet. Brister och fel ska dokumenteras och rapporteras. Tillsynen av anläggningar, utmärkningar och skyltar kan komma att överlåtas.

I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra långsiktig uppföljning. Vidare ska även kostnaderna för åtgärderna noteras.

Uppföljning av kvalitetsmålen kommer att följa de riktlinjer för uppföljning som är uppsatta av Naturvårdsverket.

Tillsynen och uppföljningen av reservatet kommer tillsammans att utgöra ett underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

10. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var
Iordningställande av parkeringsplats	2007-2008	Se bilaga 3
Informationsskyltar-reservat (3 st)	2007-2008	Se bilaga 3
Vägisningsskylt från väg 630 (Vindeln-Tegsnäset)	2007-2008	Se bilaga 3
Iordningställande av rastplats	2007-2011	Se bilaga 3
Återskapande död ved	2007-2011	Se bilaga 2